Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

RAPPORT UV ÖST 2004:31
ARKEOLOGISK UTREDNING ETAPP 2

Stjärneberg - gravfält, härdar och en stenåldersboplats

Kallerstad 1:27, Tallboda

Linköping stad och kommun, Östergötland

Dnr: 421-3673-2003

Magnus Rolöf

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar
UV Öst
Roxengatan 7, 582 73 Linköping
Tel. 013-24 47 00
Fax 013-10 13 24
uvost@raa.se
www.raa.se

Text, grafik och layout Magnus Rolöf
Utskrift UV Öst, Linköping 2004
Framsida Stjärnebergs ladugård och ladugårdsbacke med boplatsen i förgrunden och gravfältet i bakgrunden. Foto Magnus Rolöf.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L 1999/3

© 2004 Riksantikvarieämbetet
Rapport UV Öst 2004:31
ISSN 1404-0875

Innehåll

Bakgrund 5

Topografi och fornlämningsmiljö 5

Tallbodaområdet 5

Tidigare undersökningar 7

Utredningsområdet 7

Syfte och metod 8

Resultat och åtgärdsförslag 8

Stjärnebergs gård (Delområde F) 8

Resultat av den arkeologiska utredningen 9

Delområde A 9

Delområde B 10

Delområde C 10

Delområde D 10

Delområde E 10

Åtgärdsförslag 11

Referenser 12

Administrativa uppgifter 13

Bilagor 14

Bilaga 1. Schaktbeskrivning 14

Bilaga 2. Nyantecknade UV-nummer 18

Bilaga 3. Foton 19

Fig 1. Utdrag ur Gröna kartan med platsen för undersökningen markerad. Skala 1:50 000.

Stjärneberg - gravfält, härdar och en stenåldersboplats

Linköpings Mäklarbyrå planerar att uppföra 15 st kedjehus och 8 st friliggande villor inom fastigheten Kallerstad 1:27 i Linköping stad och kommun, Östergötland. Efter beslut av Länsstyrelsen i Östergötland (2004-04-14) utförde Riksantikvarieämbetet, UV Öst, en arkeologisk utredning etapp 2 i det berörda området. Den arkeologiska utredningen konstaterade att den planerade exploateringen berörde ett flertal fornlämningar. Ett tidigare okänt gravfält kunde konstateras, liksom ett område med boplatsrelaterade lämningar invid ett naturligt vattenhål. Dessutom påträffades bearbetad kvarts på ett topografiskt lämpligt läge för en boplats från senmesolitisk och/eller tidigneolitisk tid. Grav- och boplatsområdet har preliminärt anmälts som fast fornlämning under beteckningen UV 24, Linköping stad.

Riksantikvarieämbetet, UV Öst, föreslår därför att delar av området blir föremål för förundersökning vid en eventuell fortsatt exploatering. Ovanstående bedömning är ett förslag, som utgör ett av de underlag Länsstyrelsen har att ta ställning till vid en eventuell ansökan om exploatering.

Bakgrund

Linköpings Mäklarbyrå planerar att uppföra 15 kedjehus och 8 friliggande villor inom fastigheten Kallerstad 1:27, Linköping stad och kommun. Med anledning av att området ligger i en mycket fornlämningstät miljö runt Tallboda har Riksantikvarieämbetet, Avdelningen för arkeologiska undersökningar UV Öst, på uppdrag av Länsstyrelsen genomfört en arkeologisk utredning etapp 2. Totalt omfattades runt 13200 m^2 av företaget.

Förarbetet gjordes av Pia Nilsson, UV Öst. Fältarbetet utfördes i juni 2004 av Magnus Rolöf, UV Öst.

Topografi och fornlämningsmiljö

Tallbodaområdet

Landskapet öster om Linköping präglas av svagt kuperad åkermark, uppbruten av mindre och större impediment. Bygden uppvisar talrika spår av intensiv bebyggelse under alla förhistoriska perioder, även om järnålder dominerar bland de synliga lämningarna.

Det aktuella utredningsområdet utgjordes av ett större höjdparti beläget i bostadsområdet Tallbodas sydvästra utkant, norr om Norrköpingsvägen och väster om Gränsliden. Det begränsades i väst av friluftsområdet Tallbodahagen och i norr av villabebyggelse.

Tallbodaområdet utgör en väl sammanhållen förhistorisk miljö från framförallt bronsålder och äldre järnålder, med ett stort antal registrerade fornlämningar. Boplatsområden och gravmiljöer dominerar fornlämningsbeståndet, men även skärvstenshögar och skålgropslokaler, vilka vanligen anses indikera bronsåldersmiljöer, förekommer.

Flera registrerade fornlämningar finns i nära anslutning till utredningsområdet som befäster bilden av en intensiv förhistorisk aktivitet (se fig 2). Omkring 30 meter öster om det aktuella utredningsområdet finns ett flertal grav- och boplatslämningar (RAÄ 317, 318, 319) som sannolikt ursprungligen utgjort ett sammanhängande komplex.

På andra sidan Tallbodahagen, på höjdryggarna omkring 50 meter väster om utredningsområdet, finns ett antal lokaler med registrerade gravar (RAÄ 128, 129, 130) och en stensträng (RAÄ 296).

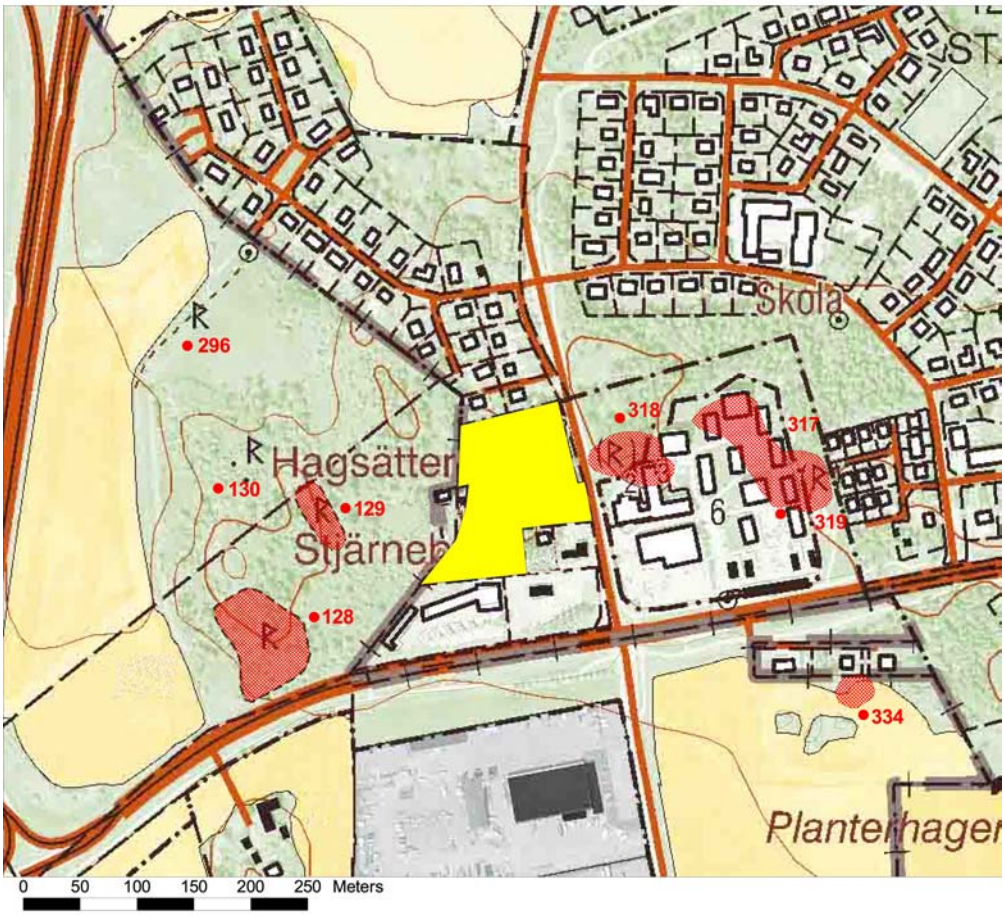

Fig 2. Registrerade fornlämningar i närheten av utredningsområdet.

RAÄ	Socken	Lämningstyp	Beskrivning
128	Linköping stad	Gravfält	Omkring 35 gravar; högar och stensättningar
129	Linköping stad	Gravfält	Omkring 6 gravar; stensättningar
130	Linköping stad	Gravar	2 stensättningar
296	Linköping stad	Stensträng	160 meter lång
317	Linköping stad	Boplatsområde	Del av RAÄ 318-319
318	Linköping stad	Grav- och boplatsområde	60x50 m; stolphål, härd, flatmarksgrav, slagen kvarts, knackstenar och brända ben.
319	Linköping stad	Grav- och boplatsområde	130x50 m; stolphål, härdar, skärvstensflak, bengropar, stensättningar, keramik, bränd lera, slagen kvarts, knackstenar, slipstenar, löpare mm.
334	Linköping stad	Boplatslämningar	Spridda stolphål och sotfläck

Tabell 1. Registrerade fornlämningar i utredningsområdets närområde.

Tidigare undersökningar

Ett flertal arkeologiska undersökningar och utredningar har genomförts i området kring Tallboda och Mörtlösa. Inför byggandet av bostadsområdet i Tallboda genomfördes omfattande undersökningar 1980-82 (se Äijä *et al.* 1996). Dessa undersökningar kunde genom grav- och boplatsfynd belägga en kontinuerlig bosättningsfas mellan äldre bronsålder till övergången mellan äldre och yngre järnålder. Det underströks också att några skarpa gränser inte gick att dra mellan de olika lokalerna i Tallbodakomplexet (Äijä *et al.* 1996:56f).

Området öster om Gränsliden (RAÄ 317, 318, 319) har varit föremål för flera undersökningar (Claréus 1987; AiS 1988:374; Ljung *et al.* 1995; Lindberg 2002). Området har ursprungligen utgjort ett sammanhängande grav- och boplatsområde som eventuellt haft en fortsättning in i den östra delen av det aktuella utredningsområdet. Ett 50-tal anläggningar i form av bengropar, härdar, ett skärvstensflak, gropar och stolphål undersöktes 1988. Det poängterades här att de boplatsliknande anläggningarna kanske funktionellt skall kopplas till gravarna, snarare än att ses som egentliga boplatslämningar (Ljung et al. 1995:19).

Omkring 300 meter sydöst om utredningsområdet har undersökningar vidtagits i anslutning till RAÄ 334 (Larsson 1990; Nilsson 2000). Även här har boplatsindikationer påträffats i anslutning till impediment och höjdlägen med företrädesvis sandigare jordar. Den generella bilden av boplatser som samlar sig kring höjdpartiernas kanter och vars gravlokaler anlagts längre upp på höjderna, styrks också av pågående undersökningar i norra Tallboda (Helander muntlig uppgift).

En sammanställning av de arkeologiska insatserna i Mörtlösaområdet står att finna i Nilsson 2002.

Utredningsområdet

På grund av utredningsområdets kraftigt varierade topografi uppdelades det på sex delområden.

Delområde A utgjordes av en flack sydsluttning på mellan 40-45 meter över havet. Vegetationen utgjordes av skog och ängsmark. I delområdets norra del fanns flera hällar vilka bildade naturliga terrasseringar i sluttningen. Ett staket utgjorde gräns mot de högre liggande partierna (delområde B). Delområdets södra del bestod av utflackande ängsmark och angränsade mot Motell Filbyters asfalterade yta.

Delområde B utgjordes av höjdpartiets krönläge, på en höjd över havet av strax över 45 meter. Vegetationen utgjordes av enstaka träd, större buskage och ängsmark. Även här fanns flera ytliga hällar. Tvärs över området har löpt en äldre väg från Hagsätters torp omedelbart väster om utredningsområdet och över Stjärnebergs gård.

Delområde C utgjordes av ett kraftigt kuperat bergsparti, beväxt med barrträd, i utredningsområdets nordvästra hörn. Höjden över havet var strax över 45 meter och bergspartiet utgör en fortsättning på krönryggen (delområde B). I öst avslutas bergspartiet med en brant om ca 4 meter.

Delområde D utgjordes av krönryggens östra slänt samt en svacka beläget bakom Stjärnebergs ladugård. Höjden över havet varierade mellan 40-45 meter. I svackans botten fanns ett omkring 17 meter stort vattenhål intill en större häll. Vegetationen utgjordes främst av ängsmark och vass. Svackan har under en del av stenåldern varit del av en havsvik, vilket kunde utläsas av de strandformationer som kunde iakttas i slänten väster och söder om vattenhålet Dessa har bildats under den tid då det så kallade Litorinahavet uppgick hit.

Delområde E utgjordes av förlängningen av svackan i utredningsområdets nordöstra del. Höjden över havet varierade mellan 40-45 meter. I slänten öster om bergspartiets brant (delområde C) kunde strandterrasserna iakttas också. Vegetationen bestod främst av sly och lövskog.

Delområde F utgjordes av de kvarvarande husen hörande till Stjärnebergs gård, beläget på omkring 45 meter över havet. En ladugård och två mindre byggnader ramade in en gårdsplan från vilken en mindre tillfartsväg löpte ut till Gränsliden i öst. Husen ligger för övrigt på samma krönrygg som delområde B.

Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska utredningen etapp 2 var att avgöra om planerad exploatering skulle beröra lagskyddad fornlämning.

Utredningen inleddes med arkivstudier för att få kännedom om områdets registrerade fornlämningar och tidigare arkeologiska utredningar och undersökningar. Därefter studerades jordartskartor och lantmäterikartor i syfte att söka indikationer på fornlämningar samt de äldsta kända lägena för byar, gårdar, vägar etc.

Fältarbetet genomfördes i form av sökschaktgrävning med grävmaskin samt med handredskap. Då tillräckligt underlag uppnåtts för att konstatera fornlämning avbröts utredningen. De sökschakt som grävdes jämte sådana anläggningar som påträffades i dem mättes in med GPS varvid schakten lades igen.

Resultat och åtgärdsförslag

Stjärnebergs gård (Delområde F)

Utredningsområdet anges på en karta från 1827 som en del av Östra Malmskogen i Rystad socken. Området ligger längs med Stora landsvägen till Norrköping som löpt genom Malmskogen. Omkring 300 meter öster om utredningsområdet låg häradets avrättningsplats. Stjernebergs gård noteras först som en byggnad på häradskartan från 1870. Av häradskartan framgår att den södra delen av utredningsområdet (motsvarande södra delen av delområde A) utgjorts av odlingsmark.

Av den äldre ekonomiska kartan från 1930 kan utläsas att Stjärneberg med den i öst anslutande Lott nr 1 kommit att tillhöra S:t Lars socken. Ytterligare några byggnader har nu tillkommit till gården. Vid utredningstillfället fanns ännu ladugården och två mindre byggnader kvar, på och i anslutning till krönet av berget. En av de mindre byggnaderna uppfördes 1933 att döma av en markering på den. En gårdsplan söder om samt en mindre tillfartsväg öster om byggnaderna har medfört viss exploatering av utredningsområdet. Utöver odlingen i den södra delen av utredningsområdet tycks stora delar av området, i synnerhet mot väst och norr, tämligen intakt.

Inga schakt upptogs inom detta delområde, men närheten till både de påträffade gravarna och boplatsområdet talar för att fornlämningsområdet skulle kunna ha en fortsättning i de ännu ej exploaterade delarna av delområdet. Riksantikvarieämbetets bedömning är delområdet berör fornlämning och bör omfattas av en eventuell förundersökning. Dessutom föreslås att ytterligare kartstudier företas för att utröna gårdens ålder, och om den senare gårdsetableringen ägt en äldre föregångare.

Resultat av den arkeologiska utredningen

Totalt 19 schakt togs upp med en sammanlagd yta av omkring 260 m^2. Nedan redogörs för de arkeologiska resultaten fördelat på de ovan angivna delområdena.

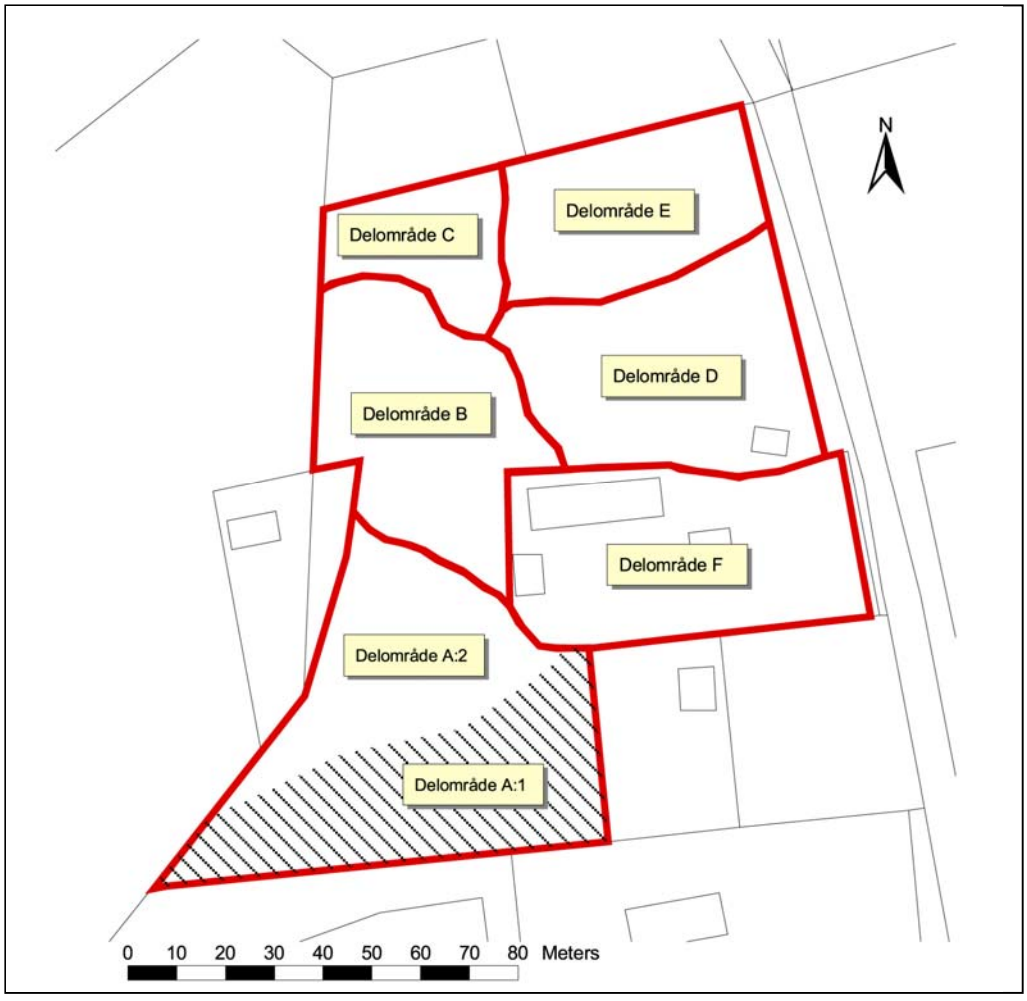

Fig 3. Översikt över delområden inom utredningsområdet. Den skrafferade ytan markerar område som ej bedöms behöva omfattas av förundersökning.

Delområde A

Totalt upptogs 10 schakt inom delområdet (Schakt I-X, se bilaga 1). Större delen av ytan bedömdes ha utgjorts av odlingsmark i historisk tid. I flera av schakten framkom inget av antikvariskt intresse. I ett av schakten (VII) påträffades 5 anläggningar som bedömdes vara av yngre art och som ytterligare stärkte bilden av denna del av området som kraftigt stört. I detta schakt framkom dock en bit bearbetad kvarts som bedömdes vara av äldre art.

I delområdets norra del, strax söder om krönet togs emellertid fram vad som bedömdes utgöra en delvis förstörd stensättning (schakt II) och möjliga stensättningar (schakt I, IV och X). Gravfältet i delområde B bedömdes kunna ha sin fortsättning här, även om den sentida odlingen inneburit att gravarna delvis förstörts.

Riksantikvarieämbetets bedömning är att det norra partiet av delområdet (benämns delområde A:2) berör fornlämning och bör omfattas av en eventuell förundersökning. Resterande ytor (benämns A:1) bedöms inte behöva omfattas av förundersökning.

Delområde B

Totalt upptogs 4 schakt (XI-XIII och XVII, se bilaga 1) inom delområdet. Med undantag för den väg som löpt i Ö-V riktning från torpet Hagsätter förbi Stjärnebergs gård bedömdes ytan inte ha utsatts för någon vidare åverkan i modern tid. I samtliga schakt utom ett (schakt XI) som öppnades upp inom delområdet syntes likartade stenpackningar vilka bedömdes utgöra delar av stensättningar. I ett av schakten (schakt XIII) framkom förhistorisk keramik samt fragment av bränt ben, vilket styrker gravtolkningen.

Sannolikt utgör hela krönet rester av ett gravfält. Riksantikvarieämbetets bedömning är att hela delområdet berör fornlämning och bör omfattas av en eventuell förundersökning.

Delområde C

Inga schakt upptogs i detta delområde, på grund av tät vegetation och topografisk otillgänglighet. Med tanke på närheten till stensättningarna på krönet och med erfarenheter som gjorts på undersökningar av gravfält i liknande miljöer på Saabs flygfält 2002, föreligger dock möjligheten att ytterligare gravgömmor kan finnas även här.

Riksantikvarieämbetets bedömning är att delområdet berör fornlämning och bör omfattas av en eventuell förundersökning.

Delområde D

Totalt upptogs 4 schakt (XIV-XVI och XIX) inom delområdet. Två av schakten (XV och XVI) berörde fornlämningar i form av tre anläggningar, varav två var härdar och en var obestämd. I dessa schakt iakttogs också spridd skärvsten. Sannolikt utgör svackan med omkringliggande slänter ett boplats- eller aktivitetsområde centrerat kring vattenhålet. I ett schakt (XIV) framkom också en diffus stenpackning som kan vara relaterad till gravfältet på krönet.

Riksantikvarieämbetets bedömning är att delområdet berör fornlämning och bör omfattas av en eventuell förundersökning.

Delområde E

Ett schakt (XVIII) upptogs inom delområdet som vid tillfället var kraftigt igenväxt. De i ytan synliga strandterrasseringarna, bildade under den tid Litorinahavet nådde hit, kunde följas i fyllning och stenmaterial i schaktet. I schaktets östra del, i anslutning till en naturligt bildad hylla ovanför de i ytan synliga strandterrasseringarna, påträffades ett flertal bitar bearbetad kvarts samt ett avslag i röd porfyr. Utifrån det topografiska läget och stenmaterialets bearbetning bedömdes detta indikera ett boplatsområde från yngre delen av mesolitikum och/eller äldre delen av neolitikum.

Riksantikvarieämbetets bedömning är att delområdet berör fornlämning och bör omfattas av en eventuell förundersökning.

Åtgärdsförslag

Riksantikvarieämbetets bedömning är att stora delar av utredningsområdet berör fast fornlämning. Nedanstående tabell sammanfattar utredningens resultat och åtgärdsförslag. Kolumnen "Status" anger om lämningen är en lagskyddad fast fornlämning eller ej (KML 2 kap §2).

"Åtgärdsförslag" avser förslag till åtgärder som kan bli aktuella vid en exploatering. Förundersökning görs av fast fornlämning för att bestämma dess omfattning och karaktär samt för att få ett bättre beslutsunderlag vid kostnadsberäkningen inför en eventuell slutundersökning.

Delområde	**Status**	**Åtgärdsförslag**
Delområde A:1	Ej fornlämning	Ingen åtgärd
Delområde A:2	Fast fornlämning	Förundersökning
Delområde B	Fast fornlämning	Förundersökning
Delområde C	Fast fornlämning	Förundersökning
Delområde D	Fast fornlämning	Förundersökning
Delområde E	Fast fornlämning	Förundersökning
Delområde F	Fast fornlämning	Förundersökning

Tabell 2. Sammanfattning av åtgärdsförslag fördelade på delområden.

Ansökan om tillstånd till exploatering ställs till Länsstyrelsen i Östergötlands län, kulturmiljöenheten. Länsstyrelsen fattar beslut i ärendet och anger vilka fortsatta arkeologiska årgärder som kan komma att krävas.

Linköping i juni 2004

Magnus Rolöf

Referenser

Arkeologi i Sverige (AiS). 1987. Riksantikvarieämbetet och statens historiska muséer, Rapport RAÄ 1990:1. Stockholm.

Claréus, K. 1987. Otryckt rapport. *Fosfatkartering och provundersökning inom stg 956*. Östergötland, Linköpings stad och kn, Tallbodaområdet. RAÄ, UV Mitt, Rapport. Stockholm.

Fernholm, R. 1983. Otryckt rapport. *Fynd av stensträng*. Provundersökning. Östergötland, Linköpings stad, Tallboda. RAÄ, UV Mitt, Rapport. Stockholm.

Larsson, M. 1990. Otryckt rapport. Särskild utredning. Östergötland, Rystads socken, Linköpings kommun, Östra Malmskogen 10:1 mfl, fornlämning 283, 284 och 320. RAÄ, UV Mitt, Rapport. Stockholm.

Lindberg, M. 2002. *Kv Paradiset*. Arkeologisk förundersökning. Östergötland, Linköpings stad och kommun, Tallboda. Östergötlands länsmuseum, Rapport 28:2002. Linköping.

Ljung, J-Å., Kihlstedt, B. & Lindgren, C. 1995. *Bronsålder - äldre järnålder i Tallboda*. Arkeologisk undersökning. Östergötland, Linköping stad och kommun, Tallboda, Stg 956, RAÄ 317. RAÄ, UV Linköping, Rapport 1995:29. Linköping.

Nilsson, P. 2000. *Invid ett boplatsområde i Tallboda*. Arkeologisk förundersökning. Östergötland, Linköpings stad, Kallerstad 1:37 mfl, RAÄ 334. RAÄ, UV Öst, Rapport 2000:28. Linköping.

Nilsson, P. 2002. *Kallerstad-Mörtlösa*. Arkeologisk utredning, etapp 1. Östergötland, Linköpings stad och kommun, Inom Stg 2912, 2535, 928, 921A mfl. RAÄ, UV Öst, Rapport 2002:44. Linköping.

Äijä, K., Lindborg, H. & Schönbeck, M. 1996. *Tallboda*. Arkeologisk undersökning. Östergötland, Rystad socken, RAÄ 16, 18, 258, 269, 270. RAÄ, UV Linköping, Rapport 1996:46. Linköping.

Muntlig referens

Helander, C. RAÄ, UV Öst. 2004-06-18.

Arkiv

Fornminnesregistret

Administrativa uppgifter

Riksantikvarieämbetets dnr: 421-3673-2003
Länsstyrelsens dnr och datum för beslutet: 431-18476-03, 2004-04-14
Projektnummer: 1520532
Undersökningstid: 14-16 juni 2004
Projektgrupp: Magnus Rolöf, projektledare. Pia Nilsson, arkeolog.
Exploateringsyta: ca 13 200 m^2
Undersökt yta: 260 m^2
Läge: Ekonomiska kartan, blad 8F 5i Tannerfors, edition 2 - Februari 1983, x 6475000 y 1490000
Koordinatsystem: RT90 2,5 gon V.
Koordinater för undersökningsytans mittpunkt: x 6478204 y 1492475
Höjdsystem: Inget.
Fynd: Fnr 1–7, inlämnade till Statens Historiska Museum (SHM).

Bilagor

Bilaga 1. Schaktbeskrivning

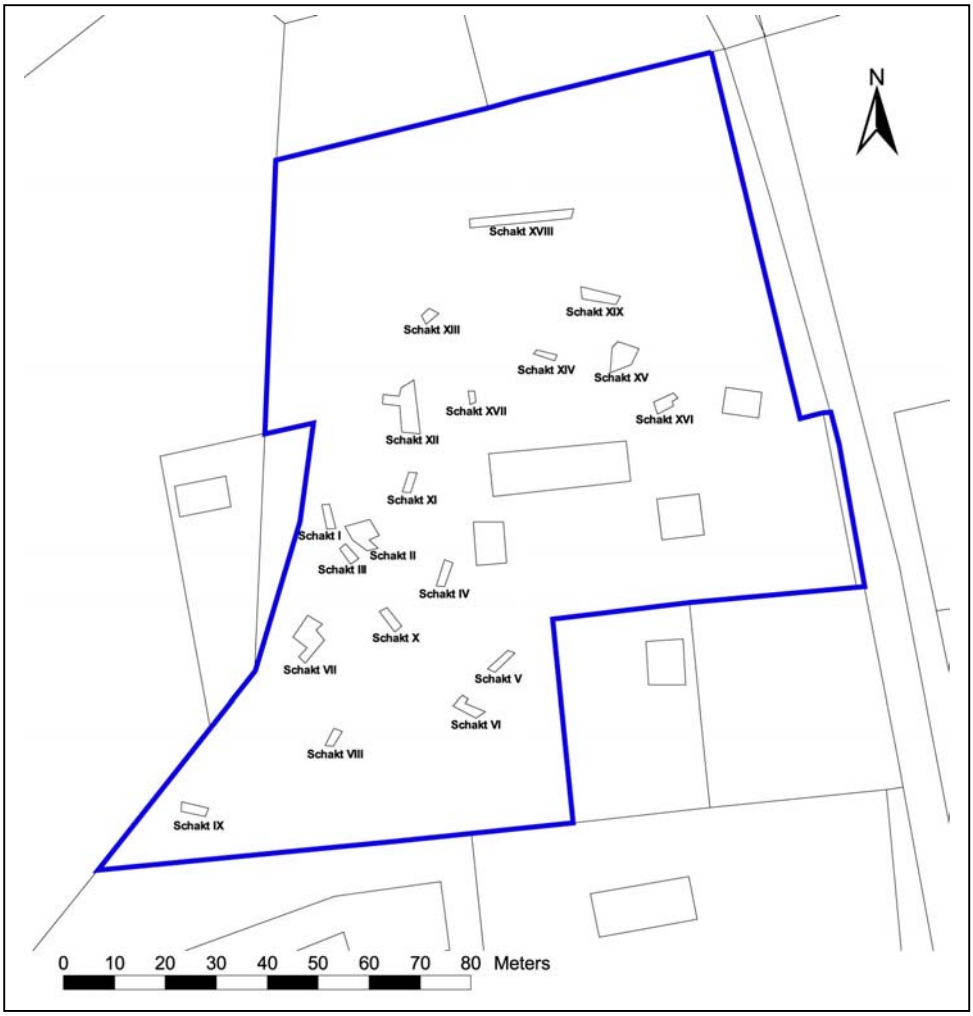

Fig 4. Schaktöversikt.

Delområde A
Schakt I - 4,9x1,6 m. Djup 0,35 m. Beläget mellan hällar strax Ö om stengärdesgård (Hagsätter). Omkring 0,2 ned framkom ett gulbrunt sandlager med inslag av kol och upp till 0,2 m stora stenar, vissa skarpkantade. Inga tydliga strukturer kunde iakttas. Liknande fyllning i Schakt II och XII kan dock tyda på att gravfältet har en fortsättning här.

Schakt II - 6x5 m. Djup 0,25 m. Beläget direkt nedanför krönet och en större häll. Schaktet korsades av en metallhägnad som togs bort. Omkring 0,25 ned framkom ett gulbrunt sandlager med inslag av kol. I detta lager fanns en sträng av 0,1-0,3 m stora stenar i halvcirkelform som bedömdes kunna utgöra en gravkonstruktion (A312; se fig 6, bilaga 3). På vardera sida om stenraden var fyllningen stenfri. I linje med hägnaden tycks emellertid anläggningen förstörd av sentida odling.

Schakt III - 3,8x1,8 m. Djup 0,3 m. Beläget i norra delen av sydsluttningen mellan ytliga hällar. Fynd av porslin, gods, en järnbit och slagg i ett ljusbrunt kompakt sandlager antyder att ytan varit odlad. I schaktet påträffades också löst liggande en knack/städsten i porfyritisk bergart, i två bitar (F7). Schaktet berörde i övrigt inga fornlämningar.

Schakt IV - 5,2x1,6 m. Djup 0,35 m. Beläget omedelbart söder om krönet i en kleva mellan hällar. I norra änden av schaktet framkom på 0,25 m djup en samling delvis skarpkantade stenar mellan 0,05 och 0,2 m stora. Söderut övergick fyllningen tvärt i stenfri ljusbrun sand med fynd av tegel, spik, snidat trä och porslin, vilket bedömdes utgöra odlingslager. Stenpackningen i schaktet bedömdes kunna utgöra utkanten av en gravkonstruktion liknande dem i Schakt XII.

Schakt V - 5,4x1,5 m. Djup 0,2 m. Beläget inne i ett flackt skogsparti. Fyllningen bestod här av lös ljusbrun grusig sand som bedömdes vara odlingslager. Schaktet berörde inga fornlämningar.

Schakt VI - 5,5x2,15 m. Djup 0,4 m. Beläget inne i ett flackt skogsparti. Jfr Schakt V. Schaktet berörde inga fornlämningar.

Schakt VII - 7,9x5,3 m. Djup 0,2 m. Beläget söder om hällar i en flack ängsmark. Omkring 0,2 ned framkom 5 anläggningar (A304-A308) vilka samtliga bedömdes vara yngre. Fynd av slagg, tegel, obrända ben och porslin gjordes i flera anläggningar. Även en bit bearbetad kvarts (F1) framkom, vilken bedömdes vara av äldre art (jfr Schakt XVIII). Schaktet berörde i övrigt inga fornlämningar.

Schakt VIII - 3,6x1,6 m. Djup 0,3 m. Beläget i övergången mellan sydslänten och de flackare partierna i områdets södra kant. Omkring 0,1 m ned framkom brun kompakt lera. Schaktet berörde inga fornlämningar.

Schakt IX - 5,2x1,8 m. Djup 0,45 m. Beläget söder om sydslänten strax N om motellets gräsmatta. Omkring 0,1 ned framkom brun kompakt lera. 0,2 ned påträffades en härdbotten (A301) vilken endast utgjordes av en 0,02 m tjock sotlins med enstaka skärviga stenar. Åldern på anläggningen kunde inte utrönas då den bedömdes vara i princip helt förstörd av modern odling.

Schakt X - 4,9x1,7 m. Djup 0,3 m. Beläget i ett flackt parti på sydslänten. Fyllningen bestod här av lös ljusbrun grusig sand som bedömdes vara odlingslager. Fynd av tegel, slagg och kol. Omkring 0,3 ned framkom ett gulbrunt sandlager med inslag av kol. I detta lager fanns en sträng av grus och 0,05-0,2 m stora stenar i halvcirkelform som bedömdes kunna utgöra resterna av en gravkonstruktion (A315; se fig 7, bilaga 3). På vardera sida om stråket av grus och sten var fyllningen stenfri.

Delområde B
Schakt XI - 4x1,6 m. Djup 0,25 m. Beläget i en ficka mellan två ytliga hällar på krönet. Fyllningen bestod här av löst rödbrunt morängrus som bedömdes vara naturligt avsatt. Schaktet berörde inga fornlämningar.

Schakt XII - 9,6x6,7 m. Djup 0,2 m. Beläget på västra sidan av och delvis på krönplatån. I schaktets västra del på krönets sida påträffades liknande fyllning den i schakt XI. I anslutning till själva krönplatån framkom stenpackningar vilka bedömdes vara delar av två stensättningar (A321 och A322). Stenarna i packningarna var 0,05-0,2 m stora, delvis skarpkantade, och låg i ett gulbrunt sandlager med inslag av kol.

Schaktet skars i södra kanten av den väg som löpt från torpet Hagsätter i Ö-V riktning förbi Stjärnebergs gård.

Schakt XIII - 2,7x1,9 m. Djup 0,15 m. Beläget på krönet strax S om bergspartiet (delområde C). Nästan omedelbart under torven framkom en stenpackning av samma karaktär som i Schakt XII, vilken bedömdes vara en del av en stensättning (A324). Fynd av förhistorisk keramik (F5) samt fragment av bränt ben (F6) framkom.

Ett par meter sydöst om schaktet påträffades en modern värngrop igenfylld med sprängsten. Fynd av patronhylsa.

Schakt XVII - 2,3x1,2 m. Djup 0,15 m. Beläget på östra kanten av krönet angränsande mot slänten (delområde D). Nästan omedelbart under torven framkom en stenpackning av samma karaktär som i Schakt XII, vilken bedömdes vara en del av en stensättning (A327).

Delområde D

Schakt XIV - 4,25x1,2 m. Djup 0,4 m. Beläget i slänten öster om och nedanför krönet. Omkring 0,2 ned framkom ett gulbrunt sandlager med inslag av kol och upp till 0,3 m stora stenar, vissa skarpkantade. Inga tydliga strukturer kunde iakttas. Liknande fyllning i Schakt XII kan dock tyda på att gravfältet har en fortsättning här.

Schakt XV - 5,6x4,8 m. Djup 0,45 m. Beläget i svackans botten omedelbart sydväst om vattenhålet. Ett stenblock var beläget i schaktets norra kant och i vattenbrynet. Ned till 0,3 m djup framkom rikligt med modernt material (tegel, glas, porslin mm). Därefter vidtog gråbrun sand, fläckvis av torvig karaktär med inslag av kol. I detta lager fanns även en del sten, delvis skarpkantade. Ett recent lerdike skar schaktet och en äldre anläggning (A332). Anläggningen var 0,6x0,4 m stor, ursprungligen oval med fyllning av mörbrun silt med inslag av rundade sten och skärvsten upp till 0,15 m stora. Anläggningen bedömdes vara en härd.

Schaktet grävdes något djupare i SV hörnet. Omkring 0,45 m ned vidtog fint grusig gråbrun sand.

Schakt XVI - 4,65x2,4 m. Djup 0,45 m. Beläget på sluttningens södra sida omedelbart väster om en större häll. Ett stenblock med flat ovansida var beläget i schaktets nordöstra hörn. Omkring 0,3 m ned framkom ett ljusbrunt löst och humöst sandlager. Omkring 0,45 m ned blev fyllningen något grusigare med inslag av kol och upp till 0,15 m stora skarpkantade stenar. I schaktet kunde iakttas två anläggningar (A329 och A330). A329 (se fig 10, bilaga 3) var en härd, oval 1x0,7 m i diameter med urlakad kolbemängd gråbrun silt och inslag av skärvsten. Den skar A330 som var en obestämd rund anläggning, 0,6 m i diameter med grå sandig silt.

Schakt XIX - 7,4x2,2 m. Djup 0,4 m. Beläget i svackans botten och omedelbart väst om vattenhålet. Ned till 0,2 m djup framkom rikligt med modernt material (tegel, glas, porslin mm). Därefter vidtog fint grusig gråbrun sand med inslag av upp till 0,15 m stora skarpkantade stenar. Det kunde konstateras att vattenhålet i denna ände inte grävts ut eller muddrats. Schaktet berörde utöver skärvstenen inga fornlämningar.

Delområde E

Schakt XVIII - 20,2x1,7 m. Djup 0,35 m. Beläget öster om bergspartiet (delområde C), nedanför en omkring 4 m hög brant och i östsluttning ned till svackans botten. Längs med schaktet kunde iakttas en serie variationer i stenmaterial och fyllning, samt i ytan synliga terrasseringar, vilka utgör strandformationer bildade under den period då Litorinahavet nådde hit.

Nedanför branten i anslutning till schaktets västra ände bildades en liten naturlig hylla som hade sin fortsättning söderut mot krönet (delområde B) samt norrut (se fig 11, bilaga 3). På omkring 0,2 m djup framkom här upp till 0,2 m stora stenar, delvis skarpkantade. Här hittades också ett antal bitar bearbetad kvarts (F2-3), bland annat ett bipolärt slaget kärnfragment, samt ett avslag i röd porfyr (F4).

I schaktets östra del, i svackans botten, vidtog en kompakt något flammig gulbrun sand.

Bilaga 2. Nyantecknade UV-nummer

Linköping stad

UV 24
Ek kartblad: 8F 5i Tannefors 1
Art: Grav/boplatsområde
m.ö.h.: 40-45
Fastighet: Kallerstad 1:27
Terräng: Bergsparti med bergsklack och sydsluttning. Berg i dagen, igenväxande hagmark och trädbevuxet.
Beskrivning: Grav/boplatsområde. Inom ett ej avgränsat, minst 100x110 m (N-S) stort område iakttogs vid utredningsgrävning grav- och boplatslämningar i form av 2 härdar, 1 mörkfärgning, ca 6 stenpackningar och enstaka bitar slagen kvarts och bergart.

Åt S begränsas området av åkermark, här iakttogs inga lämningar, ev. bortodlade. I N, Ö och V är området ännu oavgränsat.

Fig 5. Utdrag ur Ekonomiska kartan kartblad 8F 5i Tannefors med begränsningen för fornlämningen markerad.

Bilaga 3. Foton

Fig 6. Stensättning A312 i Schakt II. Från N.

Fig 7. Stensättningsrest A315 i Schakt X. Från Ö.

Fig 8. Delområde D med ladugårdsbacken. Bakom buskagen i bakgrunden skymtar krönet med gravarna. Från Ö.

Fig 9. Delområde D, vattenhål i förgrund. Från N.

Fig 10. Härd A329 i Schakt XVI. Från N.

Fig 11. Den naturliga hyllan ovanför strandterrasserna i Schakt XVIII. Från V.

Samtliga foton Magnus Rolöf, UV Öst.